รีวิว
สรัญญา ธรรมพิทักษ์

สเปรดชีตของคนไทย
Lotus 1-2-3 รีลีส 2.3

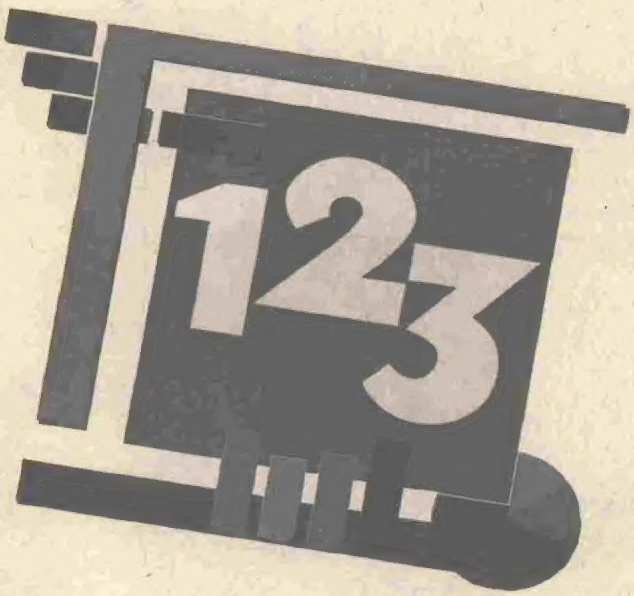

สร้างขึ้นมาสำหรับคนไทย
เพื่อเพิ่มขีดความสามารถ
ในการทำงานบนสเปรดชีต

โลตัส 1-2-3 เป็นโปรแกรมสเปรดชีตที่นิยมใช้งานกันมากตัวหนึ่ง โดยเฉพาะในประเทศไทย โปรแกรมสำเร็จรูปโลตัส 1-2-3 ได้นำมาใช้ในวงการธุรกิจกันมาก โดยเฉพาะใช้กับงานที่เกี่ยวข้องกับตัวเลขเสียเป็นส่วนใหญ่ ดังนั้นงานทางด้านบัญชี จึงนิยมใช้โลตัส 1-2-3 เนื่องจากมีฟังก์ชันการคำนวณทางคณิตศาสตร์ สถิติและอื่น ๆ แล้วยังสามารถนำเอาข้อมูลเหล่านั้นนำมาเขียนเป็นกราฟแบบต่าง ๆ ได้ตามต้องการอีกด้วย ถึงแม้ว่าโลตัส 1-2-3 ที่เป็นซอฟต์แวร์จากต่างประเทศ จะเป็นที่นิยมชมชอบของคนไทยก็ตาม แต่การใช้งานก็ไม่สะดวกอยู่ดีเพราะว่าข้อมูลต่าง ๆ ก็ต้องใช้เป็นภาษาอังกฤษ ตรงส่วนนี้เองที่ทำให้ผู้ใช้พากันบ่นว่า "น่าจะมีโปรแกรม โลตัส 1-2-3 ที่เป็นภาษาไทยออกมาใช้บ้าง จะได้ทำงานได้เร็วและสะดวกขึ้น" ดังนั้นจึงได้มีบริษัทซอฟต์แวร์หลายบริษัทที่อยู่ในประเทศไทย ได้ทำการสร้างระบบจัดการภาษาไทยขึ้นมา (Thai Driver) เพื่อนำมาใช้งานร่วมกับโลตัส 1-2-3 ซึ่งก็สามารถแก้ไขปัญหาในส่วนนี้ได้ดีพอสมควร ถึงแม้ว่าปัญหาในส่วนนี้จะหมดไป ปัญหาอื่น ๆ ก็ตามมาอีกมากมาย เช่น จะทำยังไงให้สามารถจัดรูปแบบ Report ให้สวย ๆ หรือรูปแบบตัวหนังสือที่ใช้บนจอมีหลาย ๆ แบบ

ดังนั้นทางบริษัท ไทยซอฟต์ จำกัด ได้นำความคิดเห็นและความต้องการของผู้ใช้มาพิจารณา เพื่อที่จะช่วยแก้ปัญหาในส่วนนี้ จึงได้ทำการพัฒนาโลตัส 1-2-3 ขึ้นมาใหม่เพื่อให้เหมาะสมกับการใช้งานในประเทศไทย โดยได้ทำการเพิ่มเติมคำอธิบายในคำสั่งโลตัส 1-2-3 เป็นภาษาไทย เพิ่มการใช้งานเกี่ยวกับฟังก์ชันพิเศษที่เป็นภาษาไทยอีก 12 ฟังก์ชัน และโปรแกรมเสริม Wysiwyg ปัจจุบันนี้ได้ทำการพัฒนาโปรแกรมโลตัส 1-2-3 มาจนกระทั่งรีลีส 2.3 โดยใช้ชื่อว่า Lotus 1-2-3 รีลีส 2.3/Thai สำหรับการทำงานบนระบบปฏิบัติการ DOS

ข้อแตกต่างระหว่างโลตัส

ก่อนจะทำความคุ้นเคยกับ Lotus 1-2-3 รีลีส 2.3/Thai จะขออธิบายถึงความแตกต่างระหว่าง Lotus 1-2-3 รีลีส 2.3/Thai และ Lotus 1-2-3 ที่ใช้กันอยู่ทั่วไปในปัจจุบัน โดยอาศัยระบบจัดการภาษาไทยของแต่ละบริษัท Lotus 1-2-3 (Thai) ที่พัฒนาโดยบริษัทไทยซอฟต์ ก็ต้องอาศัยระบบจัดการภาษาไทยเช่นกัน แต่ที่แตกต่างกว่าโปรแกรม Lotus 1-2-3 ทั่ว ๆ ไป คือ คำสั่งที่ใช้ในงานโปรแกรมจะมีคำอธิบายเป็นภาษาไทยทุกขั้นตอน (ยังสามารถเรียกใช้ Help โดยการกด F1 ได้ตลอดระยะเวลาในการทำงาน) นอกจากนี้ Lotus 1-2-3 (Thai) ได้ผนวกโปรแกรมเสริม Auditor, Macro Library Manager, PrintGraph, Viewer, Wysiwyg และ function ไว้ใช้งาน

Auditor เป็นโปรแกรมเสริมที่ช่วยหาตำแหน่งของสูตรและช่วยแก้ไขข้อผิดพลาดที่เกิดขึ้น

Macro Library Manager เป็นโปรแกรมเสริมที่ช่วยให้ผู้ใช้สามารถสร้างแมคโครไว้ใช้งานเฉพาะบางส่วนในเวอร์กชีตเท่านั้น เมื่อทำการสร้างแมคโครเฉพาะบางเซลล์ที่ต้องการและสามารถเซฟเก็บไว้ใช้งานได้

PrintGraph เป็นโปรแกรมที่ช่วยในการพิมพ์กราฟที่เก็บไว้ในไฟล์ออกทางเครื่องพิมพ์

Viewer เป็นโปรแกรมที่ช่วยจัดการเกี่ยวกับไฟล์ เพื่อให้สามารถค้นหาและเข้าไปตรวจสอบรายละเอียดภายในไฟล์นั้น ๆ ได้ การใช้โปรแกรมเสริม Viewer จะช่วยอำนวยความสะดวกในการค้นหารายละเอียดของไฟล์เนื่องจากจะมีการแบ่งจอภาพเป็น 2 ส่วน ส่วนทางซ้ายจะแสดงไดเรคทอรีและชื่อไฟล์ต่าง ๆ ทางด้านขวาจะแสดงรายละเอียดของไฟล์ว่าในไฟล์นั้นมีข้อมูลอะไรบ้าง นอกจากนี้แล้วยังเรียงลำดับไดเรคทอรีตามตัวอักษรได้ด้วย

Wysiwyg เป็นโปรแกรมช่วยในการจัดการรูปแบบต่าง ๆ ให้สวยงาม, มีฟอนต์ตัวหนังสือให้เลือกหลายแบบ และสามารถสร้างกรอบและตารางได้ตามต้องการ แสดงดังรูปที่ 1 ในส่วนที่กล่าวมานี้ Lotus 1-2-3 ทั่ว ๆ ไปไม่

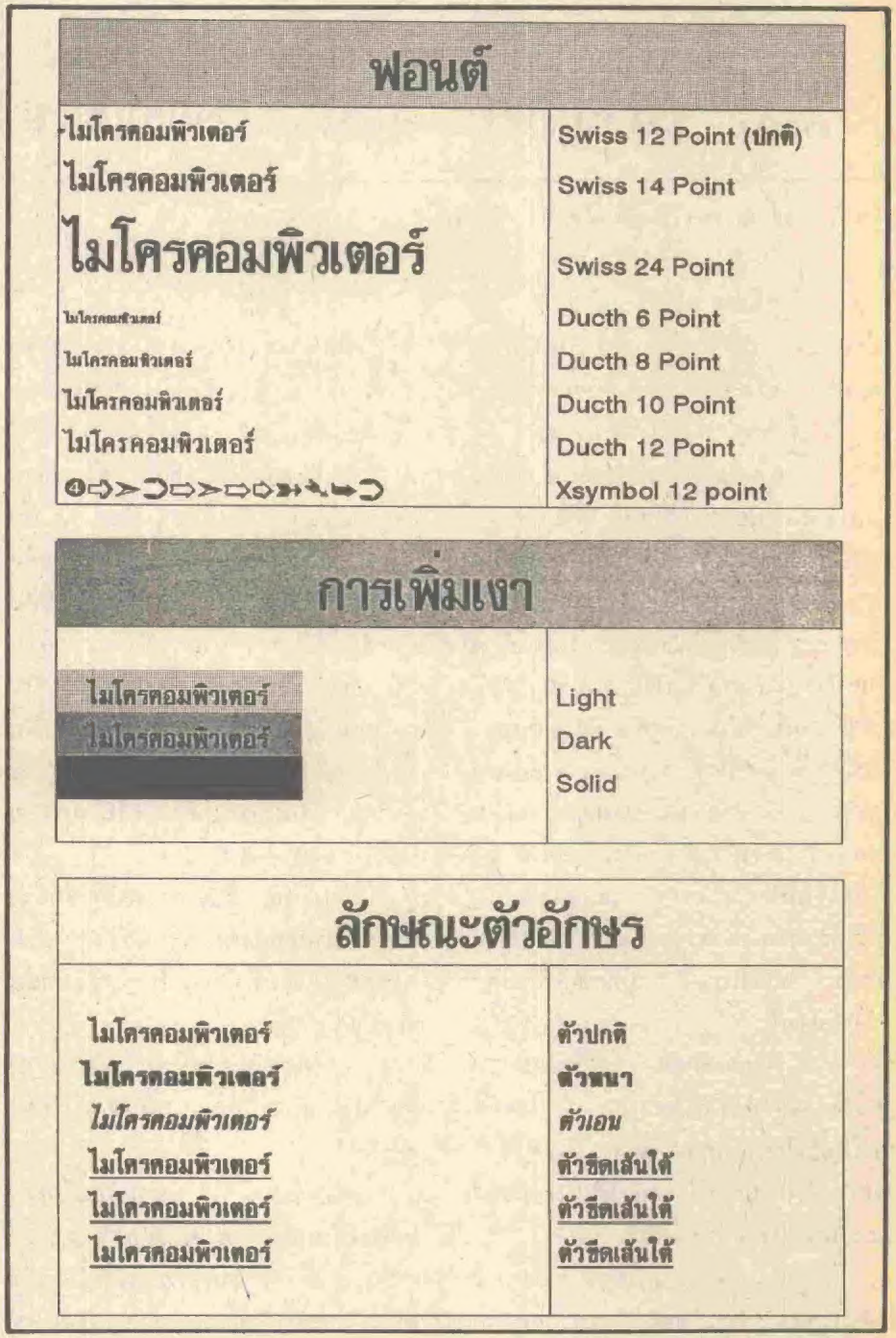

รูปที่ 1 แสดงความสามารถในการทำงานของโปรแกรมเสริม Wysiwyg

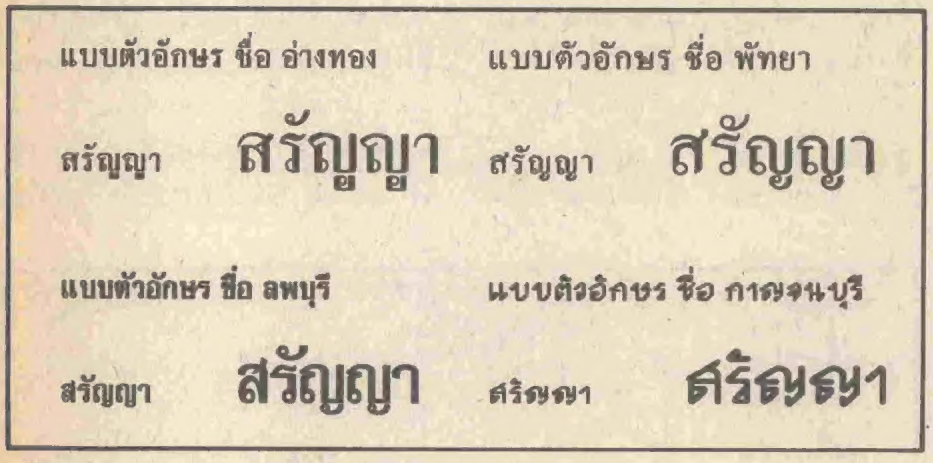

รูปที่ 2 แบบตัวอักษรภาษาไทยที่มีให้เลือกใช้งานใน Wysiwyg

สามารถทำงานในส่วนนี้ได้ ถ้าต้องการจะทำงานในส่วนนี้ จะต้องนำซอฟต์แวร์บางตัวเข้ามาช่วย เช่น Allways

Wysiwyg เป็นส่วนที่เรียกได้ว่าเป็นจุดเด่นของซอฟต์แวร์ Lotus 1-2-3 (Thai) เลยทีเดียว เนื่องจากได้เพิ่มความสามารถในการใช้สเปรดชีตของ 1-2-3 รีลีส 2.3 ซึ่งเป็นพื้นที่ทำงานแบบจัดเรียงเอกสาร ผู้ใช้สามารถใช้โปรแกรมเสริมนี้เพิ่มกราฟกลงในเวอร์กชีต พิมพ์เอกสารที่มีคุณภาพสำหรับงานนำเสนอข้อมูล และทำการตกแต่งการแสดงผลทางจอภาพของโปรแกรม 1-2-3 ด้วยตัวอักษร ซึ่งมีให้เลือกใช้ถึง 4 แบบ และแต่ละแบบก็มีหลายขนาด ดังรูปที่ 2 ในโปรแกรมเสริม Wysiwyg จะมีคำสั่งเพื่อที่จะทำงานดังนี้

- Workseheet ใช้กำหนดความกว้างของคอลัมน์หรือความสูงของบรรทัด หรือจะทำการแทรกหรือยกเลิกเครื่องหมายที่กำหนดให้ขึ้นหน้าใหม่ในแนวตั้งและแนวนอน

- Format เป็นคำสั่งที่ใช้ควบคุมและกำหนดรูปร่างลักษณะในการแสดงผลของเวอร์กชีตบนจอภาพและออกทางเครื่องพิมพ์ เช่น การกำหนดรูปแบบของตัวอักษรจะให้เป็นตัวหนา, เอน หรือขีดเส้นใต้

- Graph คำสั่งที่ให้ผู้ใช้สามารถเพิ่ม แก้ไข และจัดเก็บกราฟิกลงในไฟล์ที่มีรูปแบบเฉพาะที่เกี่ยวข้องกับเวอร์กชีต และยังช่วยให้ผู้ใช้สามารถตรวจสอบรายละเอียดต่าง ๆ เกี่ยวกับกราฟิกในวินโดว์ แก้ไขกราฟิก ซึ่งเป็นจุดที่ผู้ใช้สามารถเข้าไปแก้ไขและเสริมแต่งกราฟิกได้ ในโปรแกรมเสริม Wysiwyg จะใช้คำว่ากราฟิกแทนชื่อกราฟที่เป็นกราฟปัจจุบันของ 1-2-3

- Print ใช้พิมพ์งานที่ผู้ใช้สร้างขึ้น งานพิมพ์ดังกล่าวจะประกอบด้วยการจัดรูปแบบที่ทำโดยโปรแกรมเสริม Wysiwyg

- Display เป็นคำสั่งในการควบคุมลักษณะการแสดงผลบนจอภาพของ 1-2-3

- Special ใช้ในการก๊อบปี้หรือเคลื่อนย้ายการจัดรูปแบบของโปรแกรมเสริม Wysiwyg จากช่วงเซลล์หนึ่งไปยังอีกช่วงเซลล์หนึ่ง และการนำไฟล์ที่มีรูปแบบและกราฟิกที่มีการจัดเป็นแบบอื่นเข้ามาใช้งานในโปรแกรมได้

- Text เป็นคำสั่งที่ผู้ใช้สามารถป้อนและแก้ไขข้อความของช่วงเซลล์ในเวอร์กชีต, สามารถทำการจัดเรียงเอกสาร, จัดเรียงข้อความให้ชิดขอบหรือจัดข้อความให้ตรงกันได้

- Named-Style ใช้สำหรับกำหนดชื่อให้กับเซลล์หรือช่วงเซลล์ที่บรรจุการจัดรูปแบบด้วยโปรแกรมเสริม Wysiwyg

- Quit เป็นคำสั่งจบการทำงานของโปรแกรมเสริม Wysiwyg

เตรียมตัวก่อนใช้งาน

ก่อนจะนำ Lotus 1-2-3 (Thai) มาใช้งาน คุณจะต้องตรวจดูก่อนว่าระบบคอมพิวเตอร์ของคุณพร้อมหรือยัง ถ้าพร้อมแล้ว ในขั้นตอนแรกต้องตรวจสอบดูไวรัสเสียก่อน จากนั้นดูซิว่าหน่วยความจำหลักมีเพียงพอหรือไม่ (อย่างน้อยจะต้องมี 512 กิโลไบต์ขึ้นไป) พื้นที่บนฮาร์ดดิสก์เหลือถึง 5 เมกะไบต์หรือไม่ เพราะว่าถ้าทำการติดตั้งเฉพาะ 1-2-3 จะใช้พื้นที่ประมาณ 2 เมกะไบต์ไปแล้ว ถ้าต้องการติดตั้งทั้งระบบก็ต้องใช้พื้นที่อย่างน้อย 5 เมกะไบต์ขึ้นไป

เมื่อทุกอย่างพร้อมก็ทำการติดตั้งโปรแกรมได้เลย ก่อนอื่นจะต้องติดตั้งระบบจัดการภาษาไทย TSM ก่อน จากนั้นจึงทำการติดตั้ง Lotus 1-2-3 รีลีส 2.3/Thai

วิธีการใช้งาน

ก่อนใช้งาน Lotus 1-2-3 (Thai) จะต้องทำการโหลดโปรแกรมระบบจัดการภาษาไทย TSM ให้เรียบร้อยเสียก่อน การรันโปรแกรมเพื่อเรียกใช้งาน Lotus 1-2-3 (Thai) สามารถรันได้ 2 วิธี

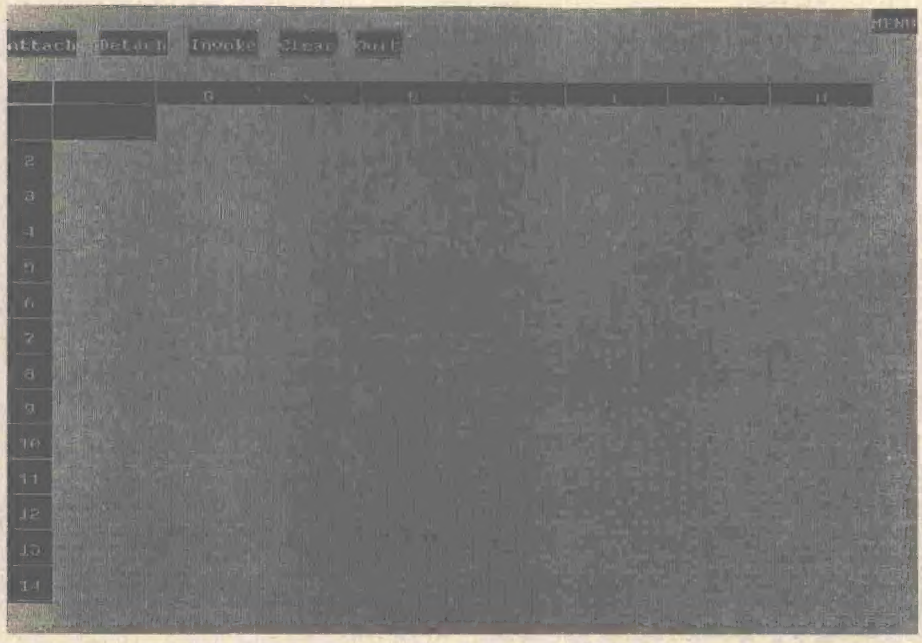

รูปที่ 3 แสดงเวอร์กชีตในการทำงานของ 1-2-3

1. รันโดยการเรียกโปรแกรม 1-2-3 จากระบบปฏิบัติการได้เลย โดยไม่ต้องผ่าน Access Menu

2. รันโดยการเรียกโปรแกรม Lotus เพื่อผ่านเข้าไปยัง Access Menu ของ Lotus 1-2-3

คุณจะเรียกใช้โปรแกรม Lotus 1-2-3 (Thai) ด้วยวิธีใดก็ได เมื่อได้หน้าจอแสดงดังรูปที่ 3 คุณสามารถใช้งานบนเวอร์กชีตนี้ได้ทันที การทำงานบน Lotus 1-2-3 (Thai) สามารถใช้งานได้ทั้งเม้าส์และคีย์บอร์ด

ในโปรแกรมจะมีคำสั่งต่าง ๆ ที่ใช้ในการทำงานมากมาย แต่ผู้เขียนจะยกตัวอย่างเฉพาะคำสั่งบางตัวที่น่าสนใจเท่านั้น คือ Add-in คำสั่ง Add-in เป็นคำสั่งที่ให้ผู้ใช้นำโปรแกรมเสริมที่มีอยู่เข้ามาช่วยในการทำงาน เพื่ออำนวยความสะดวกและเพิ่มขีดความสามารถในการทำงาน

จากเมนูใน Lotus 1-2-3 (Thai) ให้เลือกคำสั่ง Add-In จะแสดงดังรูปที่ 4 จะเห็นว่าใน Add-In จะมีคำสั่งย่อยดังนี้

- Attach เป็นคำสั่งที่ใช้ในการนำโปรแกรมเสริมเข้ามาไว้ในหน่วยความจำ
- Detach เป็นคำสั่งที่ใช้ถอนโปรแกรมเสริมออกจากหน่วยความจำทีละหนึ่งโปรแกรม
- Invoke เป็นคำสั่งที่ใช้เรียกโปรแกรมเสริมที่มีอยู่ในหน่วยความจำเพื่อนำออกมาใช้งาน
- Clear เป็นคำสั่งที่ใช้ในการถอนโปรแกรมเสริมที่มีอยู่ทั้งหมดออกจากหน่วยความจำ
- Quit กลับเข้าสู่โหมด Ready ของ 1-2-3

ตัวอย่างเช่น ต้องการเรียกโปรแกรมเสริม function ที่ใช้งานเกี่ยวกับภาษาไทย สามารถเรียกใช้งานได้ดังนี้

1. /Add-In Attach [Enter]

2. เลือกไฟล์ THAI.ADN (เป็นโปรแกรมเสริม function) [Enter]

3. THAI.ADN จะโหลดเข้าไปไว้ในหน่วยความจำ แล้ว Quit โปรแกรมออกจากนั้นก็สามารถจะใช้งานฟังก์ชันเหล่านี้ได้

ฟังก์ชันที่เพิ่มเข้ามามี 12 ฟังก์ชัน แต่จะขอยกตัวอย่างเพียง 6 ฟังก์ชันเท่านั้น

1. @TLENGTH ("ข้อความ") คำนวณหาความกว้างของข้อความในคอลัมน์

2. @TLEFT ("ข้อความ", จำนวนข้อความที่ต้องการ) ใช้ตัดข้อความทางซ้ายออกมาใช้งาน เช่น @TLEFT ("ABCDEF", 3) ผลลัพธ์ที่ได้ ABC

3. @TMID ("ข้อความ", จำนวนข้อความที่ตัดออก, จำนวนข้อความที่ต้องการ) ใช้ตัดข้อความที่อยู่ภายในข้อความออกมาใช้งาน เช่น @TMID ("ABCDEF", 2, 3) ผลลัพธ์ที่ได้ CDE

4. @TRIGHT ("ข้อความ", จำนวนข้อความที่ต้องการ) ตัดข้อความทางขวาออกมาใช้งาน เช่น @TRIGHT ("ABCDEF", 3) ผลลัพธ์ที่ DEF

5. @TFIN (ข้อความที่ต้องการหา, ข้อความ, คอลัมน์ที่เริ่มต้นหา) ค้นหาข้อความภายในที่กำหนด เช่น @TFIN ("C", "ABCDEF", 0) ผลลัพธ์ที่ได้ 2

6. @TREPLACE ("ข้อความ", คอลัมน์เริ่มต้นที่ถูกแทนที่, จำนวนคอลัมน์ที่ตัดออก, "ข้อความที่จะแทนที่") แทนที่ข้อความด้วยข้อความใหม่ที่ต้องการ เช่น @TREPLACE ("01234567, 3, 2, "ANN") ผลลัพธ์ที่ได้ 012ANN-567

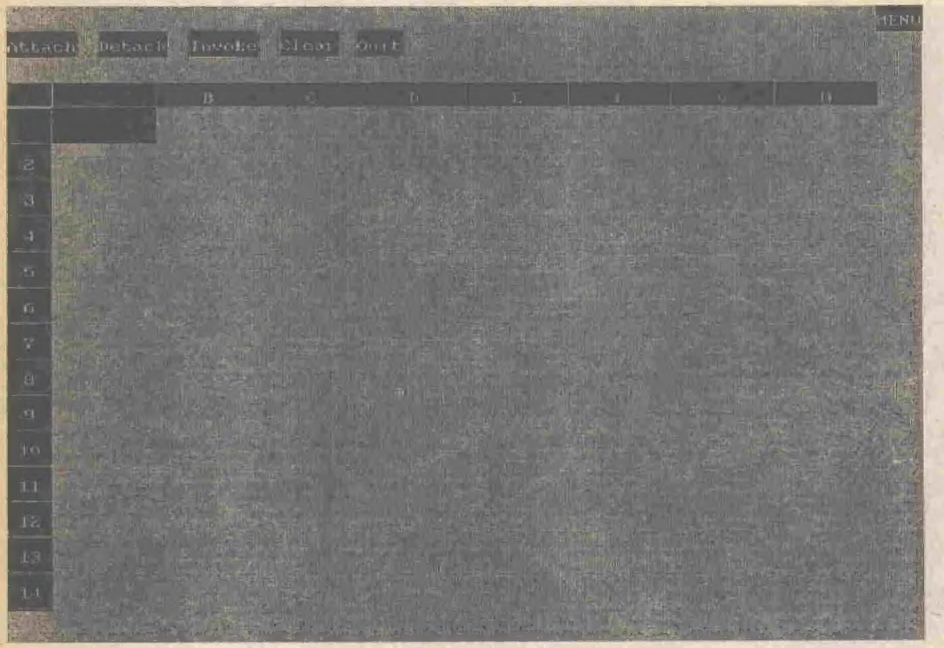

รูปที่ 4 เมนูคำสั่งของ Add-In

หมายเหตุ โปรแกรมเสริม Wysiwyg นี้จะถูกเรียกใช้งานทุกครั้งเมื่อมีการรันโปรแกรม 1-2-3 ดังนั้นในขณะที่ทำงานบนเวอร์กชีต ถ้าต้องการใช้งาน Wysiwyg ก็สามารถใช้ได้เลย แต่ในกรณีที่ต้องการจะใช้งานกับโปรแกรมเสริมตัวอื่น จะต้องทำการ Detach โปรแกรม Wysiwyg ออกจากหน่วยความจำก่อน และจัดการสร้างเวอร์กชีตขึ้นมาใหม่ แล้วจึงทำการ Attach โปรแกรมเสริมตัวอื่น ๆ มาใช้งานได้ (ก่อนจะเรียกใช้งานโปรแกรมเสริม จะต้องทำการโหลดโปรแกรมเสริมเข้าสู่หน่วยความจำก่อนทุกครั้ง หลังจากนั้นจึงโหลดไฟล์ข้อมูลเพื่อนำมาใช้งาน)

Access Menu

พูดมาถึงตรงนี้ก็เพิ่งคิดออกว่า ยังไม่ได้อธิบายถึงโปรแกรมยูทิลิตี้ที่อยู่ใน Access Menu ของ Lotus 1-2-3 (Thai) เลย ซึ่งจะมีโปรแกรมดังนี้

1-2-3 เป็นโปรแกรมที่ใช้ในการทำงานต่าง ๆ ภายในเวอร์กชีต เพื่อจัดการเกี่ยวกับข้อมูลในลักษณะต่าง ๆ สร้างกราฟ บรรจุ ค้นหา หรือจัดการข้อมูลแบบฐานข้อมูล

PrintGraph เป็นโปรแกรมที่ช่วยในการพิมพ์ไฟล์กราฟที่สร้างขึ้นด้วยโปรแกรม 1-2-3 จะพิมพ์ไฟล์กราฟเฉพาะที่เก็บไว้ในนามสกุล .PIC เท่านั้น

Translate เป็นโปรแกรมที่ช่วยในการโอนย้ายข้อมูลระหว่างโปรแกรม 1-2-3 รีลีส 2.3 กับโปรแกรมอื่น ๆ เช่น เมื่อต้องการย้ายข้อมูลจากโปรแกรม 1-2-3 1A, 1-2-3 2.0 ถึง 2.3, dBase II, dBase III, DIF, Multiplan (SYLK), Symphony 1.0, Symphony 1.1 ถึง 2.2, VisiCalc ไปยังโปรแกรมอื่น ๆ ได้ตามลักษณะข้อมูล

สมมติคุณต้องการย้ายข้อมูลจากโปรแกรม dBASE III คุณสามารถย้ายข้อมูลไปยังโปรแกรม 1-2-3 1A, 1-2-3 2.0 ถึง 2.3 Symphony 1.0, Symphony 1.1 ถึง 2.2

Install เป็นโปรแกรมสำหรับให้ผู้ใช้เลือกติดตั้งสิ่งต่าง ๆ เช่น เลือกอุปกรณ์, เปลี่ยนอุปกรณ์ในการแสดงผล, กำหนดตัวเลือกของโปรแกรมเสริม Wysiwyg ซึ่งโปรแกรม Install นี้ นอกจากจะเรียกใช้งานจาก Access Menu แล้ว ยังสามารถเรียกใช้งานภายใต้ระบบปฏิบัติการของดอสได้อีกด้วย

สรุป

จากที่ได้กล่าวมาทั้งหมด เป็นคำสั่งที่น่าสนใจบางส่วนเท่านั้นที่มีอยู่ในโปรแกรม Lotus 1-2-3 (Thai) ส่วนใหญ่แล้วจะอธิบายถึงสิ่งใหม่ ๆ ที่เพิ่มเข้ามาในโปรแกรมนี้ สำหรับผู้ที่สนใจซอฟต์แวร์ตัวนี้หรือต้องการรายละเอียดเพิ่มเติมสามารถติดต่อได้ที่ บริษัท ไทยซอฟต์ จำกัด

ก่อนจากกันก็ขอฝากอีกนิดว่า Lotus 1-2-3 รีลีส 2.3/Thai นอกจากจะใช้งานบนระบบจัดการดอสแบบ Stand Alone ได้แล้ว ยังสามารถนำไปใช้งานในระบบเครือข่ายได้อีกด้วย สำหรับคำสั่งที่จะนำไปใช้ระบบเครือข่ายนี้ดูได้จากคำสั่ง /File นะคะ!